

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. De distinctione peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

habitus posset inclinare nunc ad actum virtutis & nunc ad vitium, quod sufficit ad veritatem antecedentis, tamen non potest idem habitus inclinare ad volitionem & ad nolitionem ipsi oppositam, & hoc intenditur in conclusione.

38. *Dices* potest idem habitus inclinare ad volitionem & nolitionem eiusdem obiecti: ergo nulla responsio

Probatur antecedens: quia si quis ex errore putaret mediocritatem temperantiae consistere in comedendis decem vnciis cibi, & propterea comederet decem vncias frequenter, acquireret habitum temperantiae inclinantem ad volendum comedere tot vncias; quod si postea cognosceret errorem, & videret mediocritatem temperantiae consistere in octo vnciis, idem ille habitus inclinatet ipsum ad nolendum comedere decem vncias.

Respondeo distinguendo antecedens, manente propositione eiusdem rationis, ob quam mouetur voluntas ad prosecutionem mediante habitu, negatur; non manente, transeat, itaque habitus temperantiae, qui inclinavit ad volendum decem vncias, quamdiu putabatur honestum eas comedere, ob mediocritatem temperantiae, quæ in illis putabatur consistere, non poterat inclinare ad nolendum illas comedere, & diminuere omnem habitum, qui ad illam nolitionem inclinabat; sed mutata illa opinione, poterat bene inclinare ad illam nolitionem, quia illa erat cõformis volitioni, quæ tum apparebat temperata, & ad quam propterea habitus temperantiae inclinabat; nec hoc est contra conclusionem, quæ vult tantum quod habitus inclinans ad actum vitiosum, volendi verbi gratia, diminuat habitum inclinantem ad oppositum actum, manente eadem ratione motiua eiusdem actus: contra hoc autem non facit illud exemplum de habitu eodem inclinante ad prosecutionem & fugam eiusdem obiecti mutata ratione formalis obiecti, ob quam inclinabat ad vnum actum,

QVÆSTIO IV.

De distinctione peccatorum.

Peccata
opposita
rectitudi-
nibus di-
ueris spe-
ciei sunt
diuersæ
speciei.

39. *C*ertum videtur ea peccata esse distinctæ speciei, quæ priuant rectitudinibus distinctæ speciei sic, ut qui consideraret omissionem alicuius peccati esse honestam honestate, temperantiae verbi gratia, & committeret tamē peccatum illud, peccaret peccato distinctæ speciei à peccato, in cuius omissione nō consideraret honestatem temperantiae, sed alterius virtutis, ut iustitiæ, aut religionis; quod si in omissione consideraret duas honestates, temperantiae verbi gratia, & iustitiæ, peccatum participaret duas malitias intemperantiae & malitiæ & viraque exprimens esset in confessione.

Dices ommissio actus indifferentis posset esse honesta, ut si quis ipsum ommitteret ex charitate ad finem scilicet subueniendi infirmo: ergo ex eo quod ommissio peccati esset honesta, ipsum peccatum non deberet esse inhonestum inhonestate opposita.

Respondeo ex eo quod esset honesta ex alio capite quam quatenus opposita peccato, concedo: ex eo quod esset honesta quatenus opponitur peccato, nego consequentiam.

Certum vltius videtur quod, quamvis distinctio peccatorum possit colligi ex oppositione, quam haberet cum rectitudinibus aut virtutibus distinctis; tamen obligatio non committendi peccati non oriatur semper ex obligatione exercenda virtutis oppositæ; nec malitia ipsius arguatur ex eo, quod habeat oppositionem exclusiuam actus virtuosus oppositi.

Pater prima pars, quia posset fieri quod non obligaretur quis ad temperate, verbi gratia, viuendum, quando tamen obligaretur ad non viuendum intemperate; & hinc præcepta affirmatiua de virtutibus dicuntur obligare semper, sed non pro semper; præcepta vero negatiua, quibus prohibentur vitia, semper & pro semper obligant.

Probatur secunda pars, quia actus indifferens excludere posset actum virtutis, & tamen non haberet malitiā; & præterea actus malus venialiter, v.g. intemperantia le-

uis, excludit actum temperantiae; & tamen non est obligatio sub mortali ad ipsum vitandum, aliā non esset leuis: ergo non potest nec quanta sit malitia peccati, nec quod vllō modo habeat malitiam colligi præcise ex oppositione, quam habet cum virtute.

40. *Et si quærat* unde ergo colligi possit malitia actus, qui dicitur peccatum, aut prohibitio eius sub mortali.

Respondeo id colligi vel ex natura ipsiusmet, vel ex eo quod sic prohibeatur à superiori potente sic prohibere.

Quod si appareat grauitas ac malitia peccatorum ex natura sua, facile ex iisdem apparebit diuersitas eorum specifica, sicut apparet diuersitas specifica albedinis & nigredinis illis, qui eas percipiunt.

Sed quando malitia actuum constat ex eo quod prohibeantur à superiori, tunc neque ex præceptis, neque ex ipsis actibus potest colligi distinctio specifica eorum; nō quidem ex ratione præcepti præcise, quia actus diuersi prohiberi possent vnicō præcepto & quia diuersi etiā præceptis possent prohiberi diuersi actus, qui tamē sint eiusdem malitiæ in specie; nam si Deus prohiberet vno præcepto saltationem, & alio ambulationem sine vllō motiua ex parte actuum, vterque actus esset malus malitia inobedientiae tantum; non etiam ex diuersitate specifica actuum quoad naturam physicam, quia talem haberent saltatio & comestio, quæ tamen possent tantum esse eiusdem speciei moralis inobedientiae.

Hinc docetur cõmuniter quod non ex diuersis præceptis præcise sumatur distinctio peccatorum; sed ex fine & motiua intrinseco virtutis, cuius gratia præceptum fit; quare cum finis præcepti de ieiunando Quadragesima sit aut mortificatio carnis, aut poenitentia pro peccatis aut exercitium obedientiae, & hic sit diuersus à fine præcepti de obseruanda die Dominica, qui est cultus exhibendus Deo; infertur transgressionem ieiunij esse diuersæ speciei à violatione festi.

41. *Contra* quam doctrinam tamen occurrit primo, quod non consistit ex præceptis, quod Deus intendat illos fines; quandoquidem posset illa ferre ex eodem motiua obedientiae.

Occurrit secundo quod quamvis auditio sacri spectet ad religionem per se & ieiunium ad temperantiam (de quo tamen dubitari posset loquendo de ieiunio quadragesimali, sine quo quis posset esse perfectissime temperatus) tamen non ita spectant ad illas virtutes, ut esset inhonestas vlla in non audiendo sacro, aut ieiunando quadragesimam, seculo præcepto: ergo inhonestas, quæ est in illis peccatis, supposito præcepto, non est contra illas virtutes.

Confirmatur quia Deus non intendit obligare, dum præcipit auditionem missæ aut ieiunium, ad cultum religionis, aut temperantiae, vel vllius virtutis: ergo non potest ex fine istorum præceptorum colligi, quod inhonestas transgressionis sit distinctæ speciei pro distinctione istarum virtutum.

Probatur antecedens quia alias, qui male venialiter, aut etiam mortaliter ieiunaret Quadragesimā non obseruaret præceptum de ieiunio illo contra omnes.

Propter hac, & alia plura in meo Commentario videnda existimo quod omnia peccata, quæ sunt peccata, quia prohibita à Deo per legem positiuam, & aliā non essent peccata, sint eiusdem speciei nempe inobedientiae & irreuerentiæ quæ concomitantur inobedientiam.

Hoc tamen non obstante fieri potest, ut quis non solū peccet contra obedientiam, dū facit aliquid contra ipsā; sed etiam contra aliam virtutem, contra quā alias non peccaret faciendo illud; nā si quis ommitteret cultū exhibere Deo in die festo peccaret non solū contra obedientiam debitam Deo præcipienti talē cultū eo die, sed contra charitatē quia verisimile est charitatē obligare ad cultū amoris Deo præstandū, supposita illa bona occasione, quæ per tale præceptū de abstinentia ab operibus feruilibus offertur: illa tamen obligatio, non prouenit directe ab illo præcepto de obseruatione festi, sed indirecte

Unde
colligi-
tur mali-
tia actus
pecca-
minosi
aut pro-
hibitio
eius sub
peccato.

Omnia
peccata,
quæ talia
sunt præ-
cise ex eo
quod pro-
hibita à
Deo præ-
cepto
positiuo,
sunt
eiusdem
speciei
moralis.

Obligatio
viuendi
peccati
non ori-
tur sem-
per ex obli-
gatione ad
virtutem
oppositā.

indirecte quatenus præcipit aliquid quod dat occasionem magnam exercendæ charitatis; & hoc supposito ipsa charitas per se obligat. His suppositis sit.

CONCLUSIO I.

42. *Omnia peccata quæ specie distinguuntur habent oppositionem particularem cum diuersis virtutibus aut rectitudinibus tam actualibus quam habitualibus. Hæc videri posset esse contra communem sententiam.*

*Probat*ur quia si non, maxime quia peccatum prodigalitatis & Auaritiæ opponeretur eidem tantum rectitudinibus, nempe liberalitati, & consequenter non opponeretur diuersis speciebus rectitudinibus: sed hoc est falsum, quia nolle prodigere propter turpitudinem specialem, quæ est in prodigendo, est actus rectus distinctæ rationis ab actu recto quo quis nolle auare aliquid facere propter turpitudinem auaritiæ; sed prodigalitas, opponitur specialiter primo actui; auaritia vero secundo: ergo peccata actualia prodigalitatis & Auaritiæ habent oppositionem particularem cum actibus bonis distinctæ speciei.

Hinc autem sequitur quod habitus prodigalitatis opponatur habitui bono alicui, cui non tam specialiter opponitur habitus Auaritiæ; nam opponitur specialius habitui inclinanti ad illum actum bonum, quo quis ob turpitudinem prodigalitatis non vult prodigere, & ille habitus est distinctæ rationis ab habitu, quo quis inclinaretur per se ad nolendum auare agere propter turpitudinem auaritiæ.

Dices non esse alium habitum inclinantem ad illos actus quam liberalitatis qui est vnus: ergo conclusio est falsa quoad habitum.

Contra quia si quis acquireret habitum nolendi prodigere propter turpitudinem prodigalitatis non propterea esset facilis ad erogandum quantum sufficeret ad liberalitatem: ergo non est idem habitus simplex liberalitatis, quo inclinatur ad non prodigendum & ad non auare faciendum.

Quia tamen communiter supponitur quod sola liberalitas habitualis opponatur tam prodigalitati quam Auaritiæ habituali, existimo dicendum ut saluetur illa doctrina, liberalitatem adæquate acceptam, quatenus inclinatur ad dandum quod honestum est & ad non excedendum, nec deficienti, non esse vnum simplicem habitum, sed integratum, ad minus, ex duobus habitibus distinctæ rationis, quorum vnus inclinatur ad dandum, quod honestum est, & hic fortassis sufficienter inclinatur ad non auare retinendum; alius vero inclinatur ad non dandum ultra.

CONCLUSIO II.

43. *Diuerſitas specifica obiecti materialis non sufficit ad distinctionem specificam peccatorum, nisi quando præterea apparet diuerſa indecentia. Hæc est communis & patet, quia alias furtum ouis, esset diuerſæ speciei à furto panni, aut pecuniæ pretij æquivalentis, quod est absurdum. Quod autem sufficiat diuerſa specie indecentia, qualis apparet inter furtum & ebrietatem, patet ex terminis.*

CONCLUSIO III.

44. *Diuerſitas præceptorum orta ex eo, quod superiores præcipientes, sint notabiliter differentes in superioritate, videtur sufficere ad diuerſitatem specificam transgressionum inducendam; quia si quis nolle obedire, Deo, omnino videretur peius, etiam quoad speciem, quam si non obediret Principi terreno, quia talis est præcise, quandoquidem propter primam appareat Deum posse punire poenā æternā; non tamen propter secundam præcise, nisi quatenus ipsemet etiam præcipit talibus obedire: quæ autem transgressionem sic se habent, ut vna mereatur poenā æternā sensus & damni, altera vero non omnino videntur esse diuerſæ speciei in genere moris.*

Confirmatur quia furtum veniale distinguitur specie à furto graui mortali, & hoc quia vnum meretur poenā æternā, alterum non: ergo quandoquidem contraire Deo inducat reatum poenæ æternæ, & contraire superiori terreno, quia tali præcise non inducat talem reatum, distinguuntur specie.

Ex alia tamen parte videri posset non sufficere hanc diuerſitatem poenæ; quia non videtur esse alterius ratio,

nis, quam qualis esset inter lineam finitam & infinitam, quæ non est specifica.

QVÆSTIO V.

De grauitate peccatorum.

45. *Errum est quodlibet peccatum mortale de facto esse tam grauem offensam Dei, ut inducat priuationem amicitie cum Deo & filiationis adoptiue & destinationem ad æternam poenā, si ante mortem non remittatur: ut colligitur ex omnibus scripturæ & Patrum locis, ex quibus constat morientes in statu cuiuscunque peccati mortalis excludi à beatitudine & damnari in infernū iuxta illud: Matth. 25. Ite maledicti in ignem æternum &c. Et Symboli Athanasij. Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui vero mala in ignem æternum. Controuertitur autem, an ex natura sua hæc grauitas competat omnibus peccatis, quibus de facto illud conuenit: circa quod sit*

CONCLUSIO I.

46. *Nulla peccata quantumvis graua commissa contra legem naturæ, aut positivam humanam, quæ talia sunt præcise, quæ non respiciunt ipsam Deum, sunt ex se tam graua. Probat*ur quia in huiusmodi peccatis, ut sic consideratis, non apparet vlla ratio, ex qua colligi possit tanta eorum grauitas; & videtur quod poenā aliqua temporalis siue in hac vita, siue post mortem solubilis possit ipsis correspondere sufficienter, tum quoad ipsammet grauitatem propriam, tum ad retrahendos homines ab eis committendis.

Confirmatur quia valde difficile est assignare, cur ipsis peccatis Theologicis hoc est contra Deum factis, possit correspondere talis poenā, & ratio, quæ adduci potest, non currit de his peccatis aliis: ergo non debet dici, quod respondeat illis.

Dices sequeretur quod non essent mortalia: sed hoc esset absurdum.

Respondeo hanc esse quæstionem de nomine: si enim mortalia essent, quibus talis poenā corresponderet ex natura sua, id esset concedendum; si autem talia dicerentur, quæ habent ex se tantam grauitatem, ut ad ea impedienda Deus moueri possit ad infligendam talem poenā committentibus ipsa, aut ad prohibenda illa sub tali poenā, negatur.

CONCLUSIO II.

47. *Per hoc præcise quod Deus prohiberet aliquid, non apparet quod transgressio sit tam grauis, ut mereatur poenā æternā damni & sensus. Hæc videtur esse contra eos, qui putant quodlibet peccatum contra Deum esse infinitæ grauitatis, quia sit contra personam infinitæ dignitatis, & crescit offensa iuxta dignitatem personæ offensa; sed quamuis ego ipse essem in ea sententia, adhuc tenerem hanc conclusionem, quia illa infinita grauitas posset puniri sufficienter per poenā æternā damni & sine vlla poenā, vel per temporalem poenā sensus. Quidquid autem sit de hoc.*

*Probat*ur conclusio in principiis nostris: Peccatum commissum contra Deum non est infinitæ grauitatis nec intensiue, nec extensiue: ergo potest sufficienter puniri poenā aliqua finita.

*Probat*ur secundo, nullum opus bonum ex natura sua seclusa ordinatione Dei meretur vitam æternam: ergo neque peccatum ex eo, quod prohibitum præcise à Deo absque ordinatione speciali meretur poenā æternā sensus & damni.

Confirmatur quia peccatum veniale est offensa Dei & tamen non meretur talem poenā: ergo nec mortale ex eo, quod sit offensa Dei præcise.

Dices disparem esse rationem; quia offensa venialis est leuis, mortalis vero grauis.

Contra quia vel intelligis hoc de graui tantæ grauitate ut debeatur ei talis poenā, & petis principium; vel de alia grauitate, & illa non sufficit, quia vnum peccatum veniale potest esse grauius altero.

CON

Peccata specie diuerſa habent oppositionem particularem cum diuersis virtutibus.

Diuerſitas specifica obiecti materialis non sufficit ad distinctionem specificam peccatorum, nisi quando præterea apparet diuerſa indecentia.

Nec ex hoc præcise quod prohibetur à Deo.